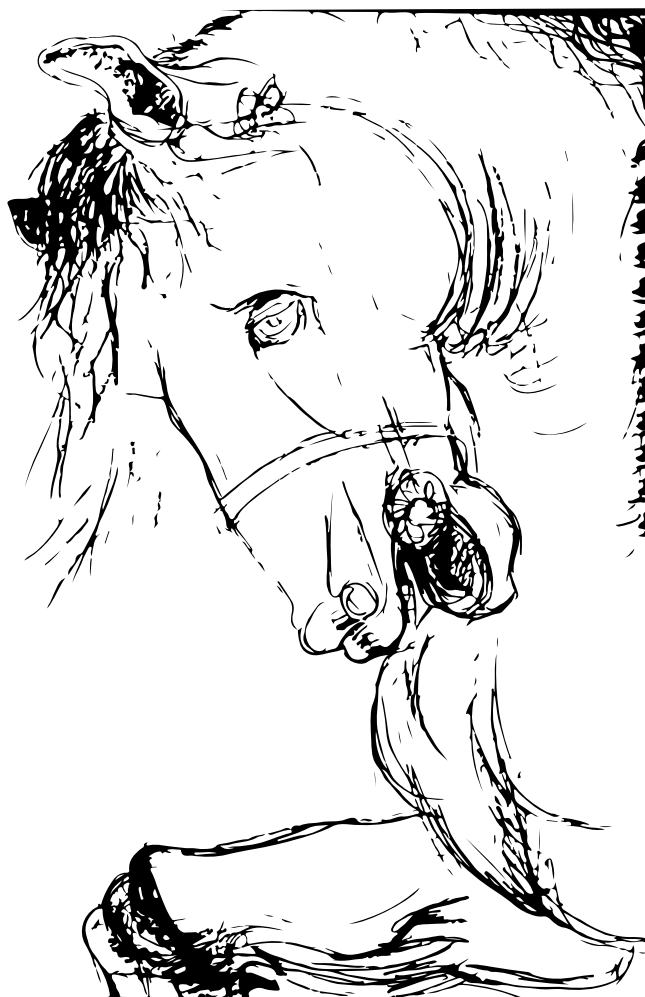

Den Trojanska Hästen

Den Trojanska Hästen

Examensarbete 2020

KONSTFACK - University Collage of Arts, Crafts and Design

Textil Kandidat år 2020

Lena Royalz Otterheim

lena.otterheim@gmail.com

Texthandledare: Michell Zethson, Katja Aglert

Projekthandledare: Ulrika Mårtensson, Patrik Söderstam, Karin Lundgren-Tallinger

Den Trojanska Hästen

Tack till

Mats-Ola Ericsson och Borghamns Stenförädling för Kolmårdsmarmorn.

Petter Jansson och Flinks Järn för stålrör.

Estrid Ericson Stiftelse för finansiellt stöd till material.

Den Trojanska Hästen

Innehåll

Förord	6
Arv	7
Hud	10
Sagor	11
Människans natur	13
Muskelspel	14
”Är det inte barockt så är det tråkigt”	16
Att känna textil	18
Allt som glimmar	20
Sexuell makt	22
Expansion	24
Storleken som medel	26
Pussel	28
Epilog	29
Källor	30

Den Trojanska Hästen

Galopp! Fortare, fortare. Håll hårt i manen, tyglarna är för fladdriga. Jag lämnar allt bakom mig när vi drar. Bara jag och hästen. Marken under oss försöker desperat hinna ifatt. Det är jag som bestämmer nu. Jag bestämmer när vi är för trötta för att rusa. Ruset klättrar in i våra kroppar och hittar ett eget tempo. En rytm att vara i och förhålla oss till.

Den Trojanska Hästen

Förord

I mitt arbete vill jag se närmare på människans relation till naturen genom att använda mig av skulptur. Denna text är tänkt som en essä, men jag förhåller mig fritt till formatet. Jag delar med mig av tankar och idéer, sådant jag sett, läst och funderat över. Ett slags pussel, för det är så jag jobbar i mina fysiska arbeten, i skiss såväl som i text.

Den Trojanska Hästen

Arv

”I’m a mother fucking P.I.M.P.”¹

Skulptur har tidigt fungerat som ett berättande utan att använda ord. Fram till sent 1600-tal användes i huvudsak fyra tekniker för framställning av skulptur: sten, trä, terrakotta och brons (George 2014). Hantverket för skulpturutövare ansågs som en stolt kvalité och en karriär som skulptör började som lärling hos en mästare. Något som oftast förbehölls män. Kvinnors roll har, under större delen av människans historia, varit i hemmet eller i anslutning till hemmet som till exempel jordbruk. Hennes livsuppgift har varit (och *är* i många delar av världen) att föda barn, sköta hand om hemmet och maken (Gates 2019). Kvinnans sociala underordning (Sjöberg 2018) och omyndighet att bestämma över sin egen kropp eller graviditeter (Gates 2019) har i mycket styrt hennes vardag. Kvinnans roll i samhället under 16-, och 1700-talets Europa varierade något beroende på vilken klass hon tillhörde. En kvinna som tillhörde överklassen kunde ägna sig åt textilt handarbete och teckning då detta ansågs vara en passande feminin syssla. Tillhörde kvinnan arbetarklass, fanns det inte ofta tid till att odla egna intressen.

Textil och vävning har många historiska anknytningar till kvinnor. De senaste åren har allt fler konstnärer börjat ta sig an den kvinnliga tematiken i historien, och forskning kring densamma har ökat. Konstnärer som Louise Bourgeois, Hannah Ryggen, Shiela Hicks och Lena Cronqvist med fler har visats flitigt över hela världen och sådant som varit dolt i historien börjar sippra fram. Det jag vill belysa med denna text är hur viktig den textila kvinnohistorien har varit för mig och hur

---

¹ 50 Cent - P.I.M.P. (Snoop Dogg Remix) ft. Snoop Dogg, G-Unit 2003 [Musikvideo] Aftermath records & Universal, USA.

Den Trojanska Hästen

jag använder den som utgångspunkt i min konstnärliga praktik idag. När jag zoomar in på väv så ser jag hud och när jag zoomar in på hud ser jag väv. Som så många andra kvinnor har min Babusjka lärt mig att sticka och handbrodera och min Mama lärde mig virka och sy. Jag ser på min nu nittioåttå år gamla Babusjka, händerna stela och fulla med veck, fingrarna krökta på ett sätt som endast ett livslångt handarbete kan forma. Babusjkas rynkor är en av de tydligaste visuella bevis på att hon levt ett helt människoliv. Somliga av Babusjkas rynkor ser jag även på min Mama. Här blir beviset inte bara på ålder utan även på blodsarv. En del av min Babusjkas kropp är min Mamas. En del av min Mamas kropp är min. Arv syns på olika sätt, somliga så tydliga som rynkor i huden, andra som ärr tvärs genom högra ögonbrynet.

När jag var sex år gammal cyklade jag ned för en landsväg av grus. Min cykel var metallicblå och hade en brun limpa som sadel. Jag tappade kontrollen över cykeln som skenade ned för den nygrusade vägen och jag flög med huvudet först över styret. En stor sten träffade precis ovanför högra ögat. Den tunna huden spände åt sidan och blottade skallbenet. Min syster var med. Det var hon som satt bredvid mig i bilen hela vägen till sjukhuset. Hon stirrade oavbrutet in i min skalle och jag tackade för första gången nej till hallonglass på pinne.

Q: Are you a mother fucking P.I.M.P?

A: I don't know what you heard about me.²

De textila traditionerna har ett större värde än funktionen de används till. När jag väver är det inte längre en syssla för att förströ tiden mellan barnmatning och

---

² 50 Cent - P.I.M.P. (Snoop Dogg Remix) ft. Snoop Dogg, G-Unit 2003 [Musikvideo] Aftermath records & Universal, USA.

Den Trojanska Hästen

uppassning på maken. Min vävning blir ett sätt att berätta historier om människor som varit innan mig och om människor i min samtid.

Den Trojanska Hästen

Hud

Textil väv är som hud. Ojämnheterna i väven, eller ”felen” är det som händer med huden genom åren. Det är ärren, såren, vårtorna och födelsefläckarna som berättar en historia. När jag väver lämnar jag alltid plats åt slumpen så att fel kan uppstå. Kanske hoppar jag över en trampa eller ett solvöga. Rastlösheten i min kropp använder jag till att ge väven liv och bygga en historia. Jag blandar tjockleken på garnet för att skapa ojämnheter i huden. Såsom livet levs. Ibland blir huden slät och lugn men sen brusar trådarna upp, rör sig oregelbundet och tävlar om att hamna i fokus. Ett garn går av och lagningen skapar en grop eller utbuktning. Tecken på liv. Någonstans här börjar individen växa fram. Den unika människan, somliga trådar ärvda, somliga hittade på vägen. Det är trådar jag fått av min Mama och Babusjka men även nytillverkat. En tråd har jag köpt i en butik i Moskva, den är made in Taiwan.

Jag använder väven jag byggt upp med min kropp för att bygga upp en kropp. Huden får form. Jag vill fånga kroppen i ett visst ögonblick. Genom att gjuta av den vävda kroppen låter jag huden stanna i tiden. I just detta ögonblick. Formerna blir till textila fotografier. Omöjliga för minnet att förvränga. Ändå händer något när tiden går. Minnet stelnar. Får ett rosaskimrande filter.

Jag vill tala om människor som en helhet. Jag bygger former av textila bitar. Varje form blir en del och tillsammans skall de bli en kropp. En mänsklighet.

En häst?

Den Trojanska Hästen

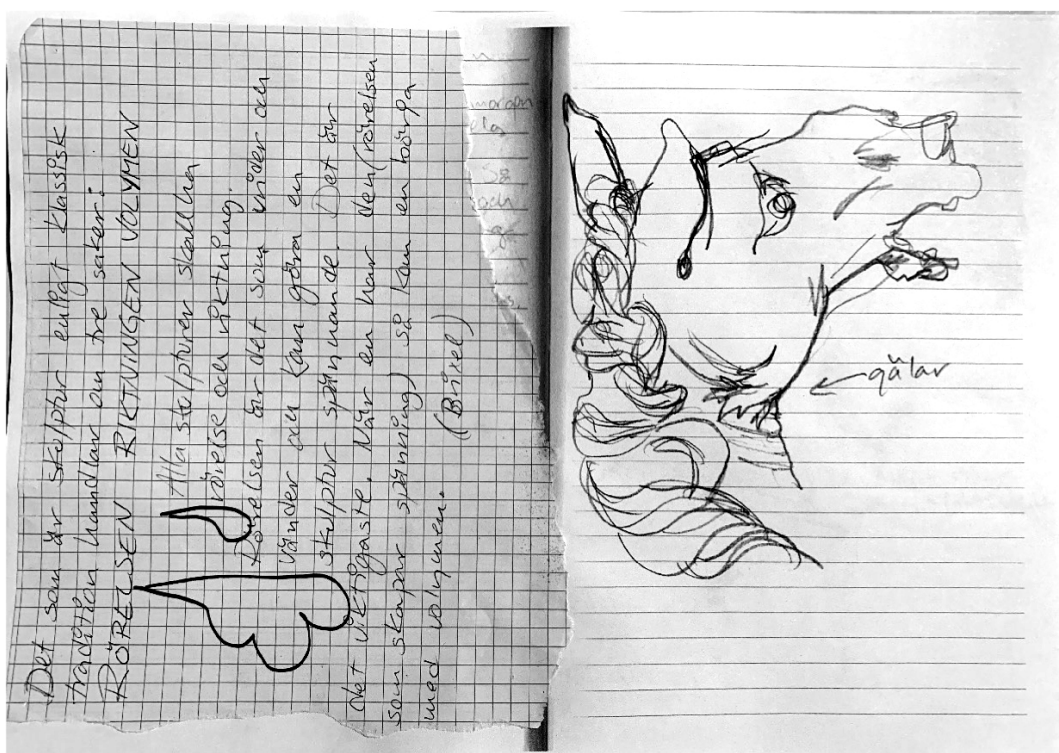
Sagor

Som barn läste min Mama ofta ryska sagor och fabler för mig. De allra bästa köpte hon på LP-skiva i hemlandet och tog med sig när familjen kom till Sverige. Jag satt ofta och lyssnade på de skrovliga berättarrösterna som knastrade ikapp med LP-skivornas snurrande. Fablerna handlade om förklädda häxor, sluga Rävar och vackra sorgsna flickor som drömde om sina prinsar. Jag satt ofta med mina syskon och ritade av bilderna från sagoböckerna och fascinerades av de råa och ofta läskiga motiven. Redan där, vid fyra-fem års åldern började jag se det som utspelade sig i skuggorna. Ögon som lyste i en mörk grantopp eller häxor vars underkroppar var helt gömda i tunnor av trä.

Den Trojanska Hästen

fabel (jämför tyska Fabel och franska fable, av latin fa'bula 'prat', 'anekdot', 'saga' m.m.), en kort allegorisk berättelse i vilken förmänskligade djur med sina handlingar och repliker åskådliggör en moralisk lärdom som gärna avslutningsvis formuleras som en sederegel, t.ex. "den som gapar över mycket, mister ofta hela stycket". (Nationalencyklopedin: Fabel)

Otterheim, Lena Royalz 2019-06-07. Sida ur skissdagbok. Louvren, Paris.

Den Trojanska Hästen

Människans natur

Hästar i historisk skulptur finns med som sittplats för kungar och Tsarer eller i tjänst hos grekiska gudar. I *Illiaden* (Homeros 1996) berättas historien om staden Troja och om de många blodiga strider som utkämpades mellan greker och trojaner. I berättelsen är de grekiska gudarna med och allierar sig med människorna i de olika striderna. I slutet av historien skänker grekerna en häst som en fredsgåva till trojanerna. Hästen körs in i staden. På natten när trojanerna sover, öppnas hästen och ur den smyger det ut grekiska soldater som slaktar alla i staden Troja. I ett samtal jag hade med min Mama om boken funderade vi på vad historien egentligen handlar om. Var har historien sin startpunkt? En kan läsa olika versioner om berättelsen och dess betydelse men jag kom ändå fram till att jag ser en tydlig könshierarki vara grunden till alla de krig som följer i boken. Historien börjar med att den sköna Helena, en grekisk kvinna rymmer med en trojansk man. En grekisk kunglighet anser sig förorättad då han anser att Helena är hans. Helena är alltså inte en individ utan en ägodel som inte tilldelas någon egen bestämmanderätt. När hon försöker ta kontroll över sitt eget öde väcker hon den grekiska kungens vrede och han bestämmer sig därför för att, med gudarna på sin sida, förklara krig mot trojanerna. Idén att mannen är placerad över kvinnan manifesteras i boken på ett så självklart sätt att även gudarna positionerar sig i alliansen med mannen. Människans råa natur har en central del i berättelsen.

Nyckelord: girighet, sorg, smärta, lust, sårbarhet.

Med detta i åtanke: Vad döljer sig egentligen i den Trojanska hästen?

Den Trojanska Hästen

Muskelspel

Q: Am I a bitch, will you have me stripping in the street?

A: Get your ho out of pocket, I'll put a charge on a bitch.³

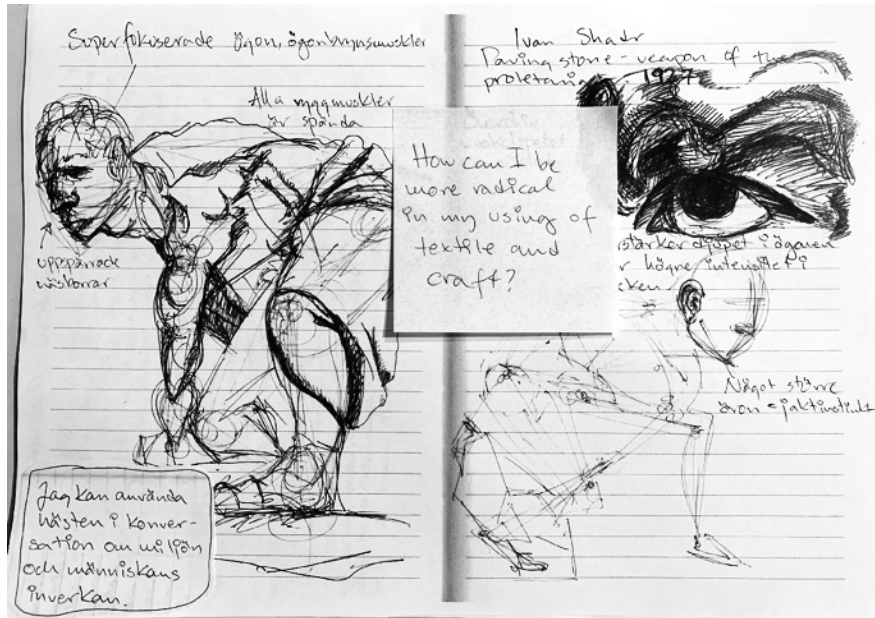
Första gången jag såg en skulptur av Ivan Shadr var under en resa jag gjorde med min Mama och tre av mina systrar till Moskva. För min Mama var det en svårövertalad resa till hennes barndomshem eftersom hon tvingats fly därifrån 1980 med man och sju barn. För mig och mina systrar var det sen länge en dröm att få se det Moskva som min Mama berättat så många gånger om. Det var speciellt nervöst för mig då jag ännu inte besökt det land som mina föräldrar kom ifrån. Mötet med skulpturen ”Paving stone – veapon of the proletarian” av Ivan Shadr blev på många sätt en symbol för den resan, min egen historia men också människans nyanserade natur. Skulpturen är i brons, något större än storleken av en människa och fann mig på Tretyakov Gallery i Gorki Park i Moskva. Skulpturen föreställer en man med bar överkropp hukad som i språng med ena knät som stöd då han använder båda armarna för att lyfta en gatsten. Mannens huvud är riktat framåt och blicken är intensivt placerad på målet, vilket betraktaren inte ser. Skulpturen är på många sätt fulländad då vi talar om proportion, riktning och spänning. Muskelspelet är framhävt på ett både skrämmande och sexuellt sätt vilket får betraktaren att fundera över hur en skulle reagera om en mötte denna gestalt i verkliga livet. Jag stannade i över två timmar i salen på museet där denna skulptur står och tecknade av den.

---

³ 50 Cent - P.I.M.P. (Snoop Dogg Remix) ft. Snoop Dogg, G-Unit 2003 [Musikvideo] Aftermath records & Universal, USA.

Den Trojanska Hästen

Otterheim, Lena Royalz 2018-04-04. Sida ur skissdagbok. Tretyakov Gallery, Moskva.

”I think the sincerity lies in the amount of labour put into the work.” (Dalla Villa Adams 2020)

Den Trojanska Hästen

”Är det inte Barockt, så är det tråkigt”⁴

Barocken i Italien, Frankrike och Centraleuropa sträcker sig från tidigt 1600-tal till mitten på 1700-talet. ”[W]hat distinguishes the Baroque is its insistent movement and transformation – of bodies and emotions in particular. (Little 2015:42) I mina studier av barock konst såg jag att sexappeal var en viktig ingrediens i många skulpturer. Skulpturerna förstärkte det sexuella uttrycket genom användning av kroppsspråk och att de ofta var avklädda. Jag såg att det skilde sig åt beroende på vilket kön den föreställande skulpturen hade. Män avbildades muskulösa med en spänst och styrka i kroppshållningen. Kvinnor avbildades släta, med rundade muskler och en undergivenhet i kroppshållningen.

Katarina Wadstein MacLeod pratar om porträtteringen av unga flickor i konsten. Hon jämför den franska konstnären Jean-Baptiste Greuzes (1725-1805) målningar som porträtterar unga flickor med attribut och poser som vore de mogna kvinnor: ”Greuze paintings are full of contradictions between sexuality and innocence, in a way where primarily the girls bodies and postures betray the sexual undertones.” (Wadstein MacLeod 2006:55) I motpol mot dessa målningar, som återfinns som tema i en mängd konstnärers arbeten under denna tid i Europa, talar Wadstein MacLeod om Lena Cronqvist porträtt av flickor där flickorna ofta uttrycker en sexualitet utan att de erotifieras. Hon beskriver det som att Greuzes flickor uttrycker en ambivalens, en sorts vacklan mellan motstridiga känslor eller drifter medan Cronqvists flickor snarare signalerar en tvetydighet. I Lena Cronqvist

---

⁴ *Skönheten och Odjuret* (1991) [Film]. Regi: Kirk Wise och Gary Trousdale. Walt Disney Feature Animation - 500 S. Buena Vista Street, Burbank, California, och Walt Disney Feature Animation Florida, Walt Disney World, Lake Buena Vista, Florida, USA.

Den Trojanska Hästen

målning "Girl, Gorilla and Sun" uttrycker flickan i målningen en sexualitet men samtidigt en klumpighet och ärlighet i vilken åskådaren tydligt plockas bort ur den manliga blicken (Wadstein MacLeod 2006:76).

Q: Can a bitch get a dollar out of you?

A: Man, this ho you can have her, when I'm done I ain't gon' keep her.⁵

---

⁵ 50 Cent - *P.I.M.P.* (Snoop Dogg Remix) ft. Snoop Dogg, G-Unit 2003 [Musikvideo] Aftermath records & Universal, USA.

Den Trojanska Hästen

Att känna textil

För att förstå lite av textilens effekt på oss människor kan vi se på Alexandra Anderssons examensarbete från 2018. Andersson talar för att den taktila upplevelsen av textil är: ”[M]er än bara beröring av ett material, det innefattar hela upplevelsen av det visuella, hur det påverkar rummets atmosfär [...]” (Andersson 2018:5) Andersson beskriver det som ett: ”[M]öte mellan ytan, rummet och kroppen.” Hon argumenterar för att inte bara de sensoriska sinnen kan ge oss en fullständig bild då: ”[M]aterialitet kan vilseleda oss, därför stämmer inte alltid synupplevelsen överens med verkligheten.” Andersson vänder sig till haptiken, läran om sensoriska effekter. ”Inom haptiken [...] hur vi upplever ett föremål genom minnen av beröring, när våra andra sinnen inte ger oss en fullständig uppfattning” (Andersson 2018:5)

haptik. hapti'k, att styra med mänsklig rörelse och få återkoppling med hjälp av känselsinnet.
1 Ett haptiskt gränssnitt överför krafter till en persons hand eller fingrar på ett sätt som imiterar känslan av att röra vid ett verkligt föremål. Haptisk är egenskapen hos en form att framstå särskilt tydlig för beröringssinnet, i motsats till optisk. (Nationalencyklopedin: haptik)

Om vi inte har möjlighet att fysiskt röra vid ett textilt material, blir det våra minnen av tidigare textila upplevelser som hjälper oss att tolka en yta på håll. Kan jag, genom att ta bort alla de textila egenskaperna såsom mjukhet, fall och struktur, få betraktaren att känna textil när hen ser på min skulptur?

Den Trojanska Hästen

När jag syr ihop de vävda bitarna är det inte konstruktionen eller provandet som är det jobbigaste. Jag är sällan orolig för resultatet, det ligger för långt in i framtiden. Det mesta motståndet är alltid ögonblicket när jag skall klippa i den nytillverkade väven. Ångesten följer med ner i min högra hand som håller saxen. Jag vet att det tog lång tid att väva det här materialet och nu skall det slaktas. En, för mitt arbete, nödvändighet för att ge materialet ett nytt liv i formen.

beröring. berö'ring subst. ~en ~ar ORDLED: be-rör-ing-en

1 (lätt) kontakt mellan levande varelser el. föremål: man bör inte stapla burkarna så att de rasar vid minsta ~
BET.NYANSER: a) ibl. Med föreställning om överföring av kraft (relig.)
b) ofta överfört om andlig kontakt bekantskap, umgänge: ett problem som både personal och patienter kommer i ~ med; jag vill inte ha någon ~ med honom (Nationalencyklopedin: beröring)

Den totala motsatsen av känsla får jag när jag tar isär gjutformen. När den textila formen stelnat, behandlats och omfamnats av gips som torkat är det dags att öppna formen. Jag lyfter bort en del i taget och ser avgjutningen under komma fram. Varje skavank i mitt textila fotografi syns tydligt. Väven finns kvar, men ändå inte. ”Arv syns på olika sätt, somliga som rynkor i huden, andra som ärr tvärs genom högra ögonbrynet.” Jag tar pincetten och plockar bort några hårstrån som vill rymma från mitt högra ögonbryn. Idag vill jag att mitt ärr syns extra tydligt.

Den Trojanska Hästen

Allt som glimmar

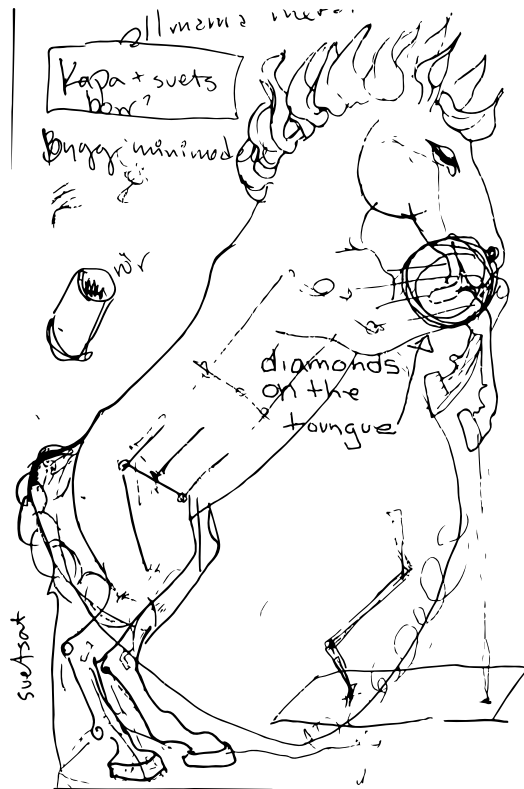
Våren 2018 sitter jag tillsammans med en grupp människor i en halvcirkel på färgglada pallar i metall. Vi är runt tio personer och allas uppmärksamhet är riktad på en person i mitten, placerad vid en drejskiva. Dagens uppgift är att prova på drejning och instruktören vid drejskivan formar långsamt lerklumpen mellan hans händer till en skål. Under lerformningens gång doppar instruktören handen ett flertal gånger i en hink med vatten som står intill hen. Vattnet skall addera fukt till lerklumpen. Det är en kletig historia. Min vän sitter bredvid mig och ser instruktörens varsamma beröring av leran. Det är tydligt att hantverkarens hand har kontroll i varje nyans. Efter en stund lutar sig min vän fram nära mitt öra och viskar: "Visst är det upphetsande att se hans händer forma leran!?" Är det därför så många gillar att dreja tänkte jag och mindes filmen *Ghost* från 1990 med Demi Moore och Patrick Swayze i huvudrollerna.

En sökning på nätet på kändisar med *sexappeal* ger mig inoljade träffar som Beyoncé och 50-cent. I musikvideon till 50-cent låt "PIMP" får vi se en inoljad muskulös hiphop-artist sitta på ett hotellrum och bli upppassad av tre slanka avklädda tjejer. I de kommande scenerna står 50-cent inför PIMP-jury, ett gäng välklädda män med glansigt hår och diamantrydda accessoarer. I videon döms 50-cent värdig att vara medlem i den högsta pimp-klubben. Då kommer en inoljad slank tjej fram, iklädd en kort nätklänning och ger 50-cent en diamantrydd bägare som han dricker av. Inom hiphopkulturen används ofta attribut som \$, guld, diamanter och färgglada tyger som statussymboler. Har du mycket diamanter, visar det på graden av rikedom och att du har lyckats.

Recept: Inoljad hud och diamanter.

Den Trojanska Hästen

Otterheim, Lena Royalz 2019-06-07. Sida ur skissdagbok. Öland, Sverige.

Jag söker vidare på nätet och hittar att företaget Swarovski tillverkar glasdiamanter och genom att de framställt och tagit patent på ett visst sätt att skära till en glasdiamant har de lyckats höja priserna och gjort sig ett namn med god kvalité och lyx. 2015 skapade företaget rubriker när det täckte en toalettstol med 27000 Swarovskikristaller. Toaletten visades på en internationell köks- och badrumsmässa i Shanghai och såldes för 84000£.

Den Trojanska Hästen

Sexuell makt

Det är lätt att hitta personer att skylla alla världsproblem på. Desto svårare är det att hitta lösningar. Ett första steg är att belysa och identifiera problemet och sedan samlas för att ventileras och försöka hitta lösningar tillsammans. Det är lätt för mig att skylla allt på mannen, då denna del av mänskligheten haft så stor kontroll på människans tillväxt och historia. Förtryck leder till hat men samtal leder till lösningar. Att förstå att världen inte är svartvit utan full av nyanser är en av de viktigaste utgångspunkterna för att uppnå jämlikhet och balans.

Material: Kolmårdsmarmor, textil, pigmenterad gips, bärnsten och metall.
Och en läppglansig yta.

På IT-ord.se kan vi läsa "haptiska användargränssnitt ger en illusion av massan och rörelsen hos riktiga föremål" (IT-ord.se: Haptik). Dataspelet Minecraft ger en illusion av människa och massa. I Minecraft har människan total kontroll och kan bygga sin egen värld. Allt som existerar där: sten, gräs och lava, kommer i identiskt formade kuber och det är spelaren som bestämmer exakt placering. Om en väg skall byggas är det bara att använda *Axe:n* och hugga bort diverse skog och berg. Om det är en sjö på fel plats är det bara att fylla igen den med sten och placera gräskuber ovanpå.

Marmorkuber?

Människans totala kontroll i spelet speglar i mycket relationen vi har med jorden idag. Skillnaden i livet utanför spelet är kanske, förutom några zombiegrisar, att gräset kommer på metervara istället för i kubformat.

Den Trojanska Hästen

Q: Do you keep a Benz, some rims, and some jewels?

A: We could really splurge, girl, and tear up the mall.⁶

Även inom datorvärlden används uttrycket *trojan* eller *trojansk häst* som en benämning på en typ av datorvirus som följer med ett annat, till synes ofarligt program, likt hur grekerna gömde sig i trähästen. (Wikipedia: Trojanska hästen)

---

⁶ 50 Cent - P.I.M.P. (Snoop Dogg Remix) ft. Snoop Dogg, G-Unit 2003 [Musikvideo] Aftermath records & Universal, USA.

Den Trojanska Hästen

Expansion

I en intervju i Pop Magazine från 2011 pratar konstnären Jeff Koons om objekten i hans verk: "[M]y work is about the expansion of the possibilities of the viewer. So if you have a sense of a heightened situation where there's a physical excitement and an intellectual stimulation, there's this sense of expansion." (Haden-Guest, Anthony 2011:111) Koons går vidare i intervjun och pratar om hantverk, *craft*, och hur han är noggrann med att inte låta det ta över i ett verk, då han anser att ett verk måste avge mer energi än energin som är nedlagt i arbetet med verket, för att ha kraft: "[B]ecause craft is really just a fetish." (Haden-Guest, Anthony 2011:111)

fetisch subst. -en -er ORDLED: fet-isch-en.

1 föremål som antas ha magisk kraft och därför dyrkas; i vissa (utomeuropeiska) religioner: fetischdyrkan
HIST.: sedan 1674; via fra. av port. feitiço 'trolldom; amulett'; till lat. facticius 'konstgjord; imiterad'

2 föremål som används i sexuellt upphetsande syfte vanl. om underkläder, skor e.d. som tillhör ngn person av det motsatta könet {→fetischism 2}
(psykol.) HIST.: sedan ca 1900; se fetisch 1 (Nationalencyklopedin: Fetisch)

Men är det verkligen så enkelt? Kan allt det långsamma vävandet vara en fetisch som jag ägnar mig åt? När jag bygger så upplever jag mycket riktigt en känsla av att hjärnan expanderar och att både den fysiska närvaron och intellektet utmanas. Jag

Den Trojanska Hästen

väver för att på ett direkt sätt placera mitt arbete i en historisk kontext. En åskådare av mitt verk ser, om hen är textilt påläst, hur lång tid det tagit mig att utföra arbetet. En åskådare som inte är textilt påläst kanske inte ser det. Åskådarens blick kan för mig inte vara den enda utgångspunkten för vilken jag arbetar inom detta fält. Åskådaren kommer sen, i den diskussion som följer och trots detta kan jag hålla med om fetischen som drivkraft inom hantverket. Ibland ser jag görandets energi ta över och då lägger sig något förlegat över mitt arbete, något obestämbart tråkigt. Jag sätter mig och bläddrar i min tegelstensbok om barocken. Avger dessa barockska skulpturer lika mycket energi som energin som är nedlagd i att skapa dem?

Skulpturerna har en otrolig kraft.

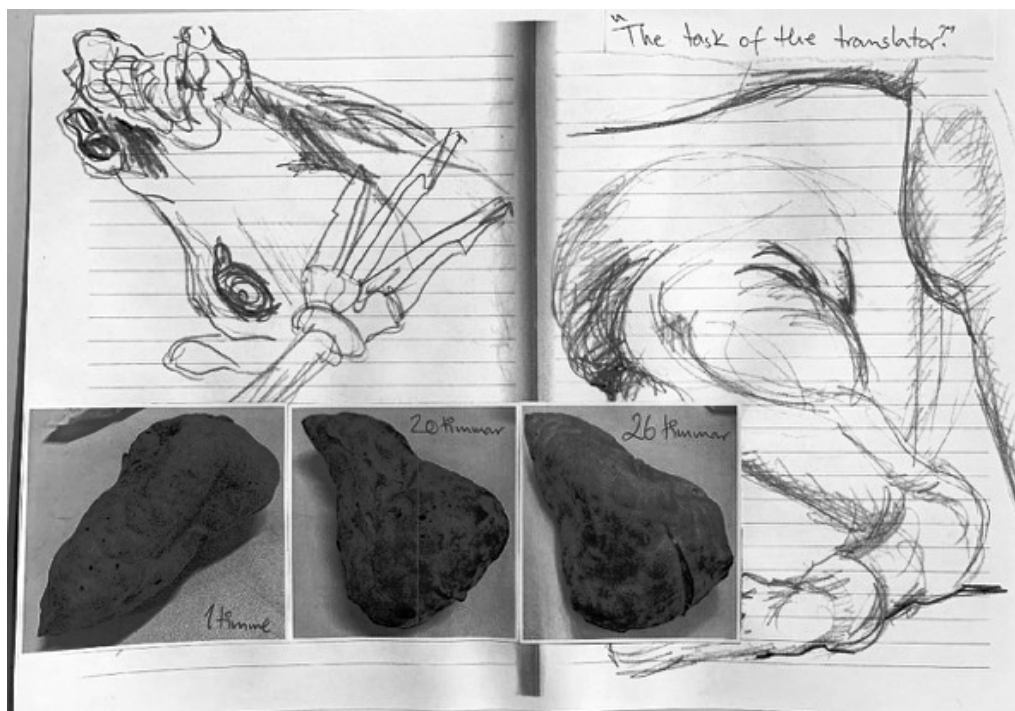
Den Trojanska Hästen

Storleken som medel

I historien har skulpturer som avbildat olika kungligheter ofta använt sig av storleken som medel för att nå respekt och dyrkan: "[T]he colossal images of rulers and tyrants are straightforward and bombastic manifestations of power [...]" (Sturgis 2012:77) Genom att ge skulpturen en proportionsmässigt större kropp har effekten blivit att människor känner sig små i jämförelse med denna kunglighet/makt. Detta är en av de saker som skiljer skulptur från måleri, för som Sturgis skriver: "With a sculpture, we measure its scale against ourselves". (Sturgis 2012:77) Effekten av att människor känt sig små i jämförelse med en avbildad kunglighet är inte bara en förminskning av jaget utan en förstärkt helighet kring personen/makthavaren i fråga. Regenter blir övermänskliga och antas besitta en slags gudomlig, eller magisk aura och blir därför dyrkade. Kungar har ofta avbildats på häst iklädda uniform som redo för strid. Placeringen av en kunglighet som bestiger en stegrande häst har även en sexuell anspelning på makt över detta starka djur där hästen kan tolkas som mannens libido(hingst) men även naturkraften, *moder natur*, eller kvinnan. Hästen porträtteras som ständigt tyglad och oftast är maktspelet mellan dessa två påtaglig. Jag kommer att tänka på uttrycket: "Tygla din kvinna."

Den Trojanska Hästen

Otterheim, Lena Royalz 2019-06-07. Sida ur skissdagbok. Louvren, Paris.

Den Trojanska Hästen

Pussel

Jag läser om textil och kroppar. Jag ser filmer, matas med digitala videor och vinklade nyheter. Jag läser om konstnärer och olika tolkningar av verk. Jag ser en otillräcklighet i mitt kunnande och i min roll som kvinna. Jag inser att det är svårt. Det är svårt att redovisa ett konstnärligt arbete och en ståndpunkt. Det är svårt att hävda en det ena än det andra, för i slutändan är vi ju alla så olika. Våra erfarenheter och minnen som människor, likt de jag för in i väven, speglar den individuella tolkningen och i slutändan finns det inte ett rätt svar eller en korrekt tolkning. Människans färgskala är subjektiv. Mitt arbete, precis som de beskrivningar jag läser om barocken, ligger i ständigt rörelse av känslor. Närvaron när jag bygger skulptur är central och allt det jag gör, filtreras genom allt det jag sett, läst och varit med om. På så sätt blir mitt arbete en av många rörelser som placerar sig i historien.

En betraktare kan gå runt en skulptur och på så sätt få egna infallsvinklar och associationer. En skulptör kan aldrig helt styra över en åskådares blick. Konstnärens iscensättning blir till ett andligt möte som kan gripa tag om minnen och få betraktaren att *känna* något på djupet. En skulptur som är ett ting eller en sak. En sak som laddats med händelser genom material i händerns görande. Känsliga händer. Händer med kortklippta naglar och begynnande reumatism i lederna. I en tid då vi matas med information och drillas i vår skepsis är den själsliga upplevelsen fortfarande ens egna verklighet.

Så jag fortsätter att göra. Jag bygger mina vävar, jag formar och målar mina skulpturer, i tron om att de ska ge mig en liten bit till i livspusslet.

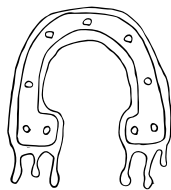

Den Trojanska Hästen

Epilog

Galopp! Fortare, fortare. Håll hårt i manen, tyglarna är för fladdriga. Jag lämnar allt bakom mig när vi drar. Bara jag och hästen. Marken under oss försöker desperat hinna ifatt. Det är jag som bestämmer nu. Jag bestämmer när vi är för trötta för att rusa. Ruset klättrar in i våra kroppar och hittar ett eget tempo. En rytm att vara i och förhålla oss till. Något annat dyker upp nu. En känsla som liknar kärlek. Empati kanske. Den smyger in genom värmen mellan mina lår. Känslan sipprar ut från den rytmiska hästkroppens porer. Med ens uppfattar mina öron hur hästen flåsar, frustar, kämpar. Så saktar vi ned. Den ena köttklumpen ovanpå den starka.

Tillsammans med dig är jag lite starkare.

Den Trojanska Hästen

Källor

Litteratur

- Dalla Villa Adams, Amanda 2020. "Fabricating history: A conversation with future retrieval." *Sculpture*, january/february 2020, 39(1), s.38–49.
- Gates, Melinda 2019. *The moment of lift, How Empowering Women Changes the World*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Haden-Guest, Anthony (2011). "This is Koons; No kitsch, no compromise, no sweat..." *POP Magazine, The Peggy Guggenheim issue*, s/s 2011, s.107–112.
- Homeros 1996 (1814-1815). *Homäros' Ilias*. Öfversatt af Marc. Wallenberg. Stockholm: Olof Grahn. =1-2. 1814-15=.. Stockholm.
- Little, Stephen 2015 (2004). *...isms: Understanding Art*. Hove: Iqon Editions Limited.
- Potts, Alex 2000. *The sculptural imagination: figurative, modernist, minimalist*. New Haven: Yale University Press.
- Rugoff, Ralph & Rugoff, Ralph 2014. *The human factor: the figure in contemporary sculpture*. London: Hayward Publishing.
- Sjöberg, Maria 2008. Kvinnans sociala underordning – en problematisk historia. *Kvinnor, arv och jord i Dalarna 1544–1750*. Scandia. s.165–192.
www.scandia.hist.lu.se
- Sturgis, Alexander 2012. *Presence: The art of portrait sculpture*. Suffolk: The Antique Collectors' Club Ltd.
- Toman, Rolf 1997. *Barock: Arkitektur, Skulptur, Måleri*. Köln: Könemann Verlagsgesellschaft mbH.
- Wadstein MacLeod, Katarina 2006. *Lena Cronqvist: Reflection of girls*. Malmö: Sekel Bokförlag.

Den Trojanska Hästen

Zetterlund, Hyltén-Cavallius och Rosenqvist 2015. *Konsthantverk i Sverige del 1*. Tumba: Mångkulturellt centrum.

Elektroniska källor

IT-ord.se: Haptik. <https://it-ord.idg.se/ord/haptik/> (hämtad 2020-03-07)

Nationalencyklopedin: beröring.

<http://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/beröring> (hämtad 2020-03-07)

Nationalencyklopedin: fabel.

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/fabel> (hämtad 2020-03-07)

O'Neil, Kara. "World's most expensive toilet is encrusted with 72,000 Swarovski crystals – and cost £84,000" (2015). [News article]. London, *The Mirror*.

<https://www.mirror.co.uk/news/weird-news/worlds-most-expensive-toilet-encrusted-5826761>

Wikipedia: Trojanska hästen. https://sv.wikipedia.org/wiki/Trojanska_hästen (hämtad 2020-03-09)

Tv och film

50 Cent - P.I.M.P. (Snoop Dogg Remix) ft. Snoop Dogg, G-Unit 2003

[Musikvideo] Aftermath records & Universal, USA.

<https://www.youtube.com/watch?v=UDApZhXTpH8>

Ghost (1990) [Film]. Jerry Zucker. Paramount Pictures Corporation and Howard W. Koch Production för Paramount, USA.

Skönheten och Odjuret (1991) [Film]. Regi: Kirk Wise och Gary Trousdale. Walt Disney Feature Animation - 500 S. Buena Vista Street, Burbank, California, och Walt Disney Feature Animation Florida, Walt Disney World, Lake Buena Vista, Florida, USA.

Den Trojanska Hästen

Gestaltungsreferenser

Andersson, Alexandra 2018. "På tal om texturen." Kandidatuppsats, Avdelningen för Konsthantverk, Konstfack, Stockholm.

Bilibin, I, A (1899). *Skaski*, [Sagor i urval, varierande utgivning]. Före detta Sovjetunionen, CCCP.

Shadr, Ivan (1927). Paving stone – veapon of the proletarian [Skulptur]. Moskva, Tretyakov Gallery.